

Supervision og eksistentiel psykologi:

“Fra i dag denne nye viden som umærkeligt forsvinder i flager af ru tid..”

v. cand. psych. Vibe Strøier

1. Indledning

I gennem de senere år har jeg i mit arbejde som psykolog været meget inspireret af den fænomenologisk-eksistentiale psykologi. Jeg har i min professionelle karriere været uddannet i såvel psykodynamiske teorier og systemisk og narrativ approach. I mit arbejde med organisationsudvikling, uddannelse og supervision har det eksistentielle perspektiv betydet en forunderlig slags ny videnstilførsel for mig, men også en forandring i mine relationer til mine kunder/klienter og den opmærksomhed, jeg giver denne relation.

Den eksistentielle tradition i filosofi er bestemt ikke nogen entydig størrelse. Tværtimod. Der er mange modsat rettede poler: Fra den religiøse pol i den ene ende til den franske filosofis "livet er absurd" i den anden ende.

Det samme gør sig gældende i den psykologiske eksistentielle tradition. I den ene ende af spektret er psykologer, der med den eksistentielle filosofi i hånden søger efter menneskets indre autencitet, I den anden ende psykologer der er mere radikale sociale konstruktionister end konstruktionisterne selv.

I en del af spektret kan vi finde den meget humanistisk-psykologisk inspirerede approach med amerikaneren Irvin Yalom i spidsen. I den modsatte ende af dette spekter befinder den stærkt fænomenologisk inspirerede tradition sig med englænderne Ernesto Spinelli og Emmy Van Deurzen i spidsen.

Det er denne sidste tradition jeg er inspireret af og hvorfra det følgende engelske citat stammer fra:

Eksistentiel supervision er:

“A relationship within which two or more people, one of whom at any given moment is called the supervisor, attempt to create a safe-enough place to attend to and clarify their way of being together, the supervisees’ way of Being- in- the world, and the supervisee`s way of Being- with- the-client.

During this encounter the supervisor will attempt to provide the supervisee/supervisees with a fresh perspective on their work by demonstrating an existential-phenomenological attitude, promoting self-development, and drawing on existential-phenomenological theory where appropriate.”

I den ovenstående passage træder der nogle fokusområder frem som er centrale perspektiver i den eksistentielle approach og derfor af stor betydning for den eksistentielle supervisionsproces.

Før vi kan tage fat i denne definition af supervision der stammer fra Ernesto Spinelli, professor i eksistentiel fænomenologisk psykologi i London, vil jeg foretage en lille ekskursion om supervisionsbegrebet og supervisionshistorikken set fra mit perspektiv som en psykolog der i adskillige år har forsøgt at foretage "supervision"

Ordet supervision har i sig selv mange meninger og betydninger. Oversat betyder supervision at "Se over" altså illustrerende det forhold, at supervisor var en mere trænet person end supervisanden og at supervisor havde en vis magt til at definere og korrigere supervisandens arbejde.

Supervision er først og fremmest oprindeligt udviklet i de arenaer hvor der foregår psykoterapeutisk behandling, men i de sidste mange år er supervision blevet den mest almindelige måde at kompetenceudvikle medarbejdere i store dele af behandlings- og undervisningssektoren på.

I dag ville jeg høre begrebet brugt i mange, mange betydninger. Supervisionsdiskursen indeholder alle de forskellige tolkninger og facetter som supervisionsbegrebet teoretisk og praktisk historisk har gennemløbet.

- Som en uddannelsesmæssig praksis hvor studerende eller færdiguddannede i hjælpeprofessionerne socialrådgivere, pædagoger, psykologer, læger, psykiatere, sygeplejersker, speciallærere, ergoterapeuter, fysioterapeuter, social og sundhedsassistenter får hjælp i forhold til deres klientarbejde af en supervisor som er af egen faggruppe og lærer dem fagets profession, dets etikregler og faglige doxa. Psykologers autorisation og specialistuddannelser har for eksempel supervision som et krav, og der er ingen tvivl om, at mange professioner går denne vej med supervision ikke bare som et tilbud men som et krav.

- Som en videreuddannelsespraksis hvor supervisorer med en bestemt faglig approach superviserer supervisanderne med udgangspunkt i netop denne faglige approach. Denne tilgang til supervision er blevet mere og mere almindelig. I min professionelle barndom gik de professionelle og deres arbejdsplads ikke så meget op i nødvendigvis hvilken tilgang supervisor havde. Sikkert fordi det var den psykodynamiske tilgang der mestendels havde

monopol på markedet dengang. I dag er der talrige tilgange som denne antologi jo netop er et eksempel på.

- Som en rettighed nogle faggrupper har til at tale om deres svære arbejdssituation i særligt belastede tilfælde. En leder kan også finde på at beordre supervision til en medarbejder.
- Som et begreb mange ledergrupper fra behandlingssektoren vil bruge når de søger ledelsesmæssig bistand. I begrebet supervision kan ligge mange forskellige opgaver: At hjælpe med ledelsesmæssig rådgivning, at hjælpe med at forbedre samarbejds klimaet, at undervise, at hjælpe med strategi udvikling og implementering osv.
- Som et begreb der i det hele taget siges i bestemte sektorer når man ønsker udvikling af en lidt mere udefinerbar karakter. Supervision opfattes de fleste steder som noget positivt, noget man kan udvikle sig af.

En af de markante forandringer jeg synes der er sket med supervisionspraksissen er, at det er blevet mere og mere klart for organisationerne, at supervisionen har en vigtig strategisk betydning. Den approach supervisionen tager udgangspunkt i, skal være en del af den uddannelsesretning organisationen ønsker medarbejderne skal gå i.

Desuden skal der være klarhed over, hvad man som supervisor har i fokus og hvad ens arbejdsopgave er. Og netop dette fokus er ofte meget uklart. Særligt når det er organisationer, der bestiller supervision til medarbejdere uden der er lavet en ordentlig kontrakt. Når denne kontrakt er uklar, kan man ofte risikere, at supervisionen bruges til at danne et uklart ofte fjendtligt forum hvor man kan tale om de ikke tilstedeværende..., særligt lederne i organisationen. Det er vigtigt at forstå, at den eller de approaches supervisor tager med sig rummer betydningsfulde elementer for organisationen.

De forskellige approaches indeholder både teorier om forandring og teorier om de professionelles etik og moral. Men lad os vende tilbage til citatet om supervision.

1. *“Drawing on existential - phenomenological theory where appropriate.”*

I den første del af artiklen belyser jeg på bedste beskub begrebet ”eksistens” og begrebet ”fænomenologi”. Denne præsentation er en forudsætning for at forstå det særlige perspektiv den eksistentielle psykologiske approach rummer

2. ***During this encounter the supervisor will attempt to provide the supervisee/supervisees with a fresh perspective on their work by demonstrating an existential-phenomenological attitude”***

Nu kan jeg jo ikke så godt i en artikel tilføje et friskt perspektiv sådan face to face. Så jeg har valgt at tilføje artiklen et friskt pædagogisk perspektiv ved at hente inspiration fra poesiens verden. Jeg har valgt tre digte ud fra 90ernes lyrik. Digtene er hver for sig poetiske repræsentationer for en eksistentiel fænomenologisk tendens i halvfemserdigtingen og belyser på sigende og måske endda på en mere simpel vis end den teoretiske gennemgang de dele af den eksistentielle fænomenologiske approach jeg gerne vil fremhæve. Underoverskriften til artiklen stammer fra et af disse digte.

3. ***A relationship within which two or more people, one of whom at any given moment is called the supervisor, attempt to create a safe-enough place to attend to and clarify their way of being together, the supervisees' way of Being- in- the world, and the supervisee`s way of Being- with- the-client.***

I den anden del af artiklen vil jeg kigge på de metodiske konsekvenser den eksistentiel-fænomenologiske approach har for supervisionsprocessen. Jeg vil koncentrere mig om de aspekter fra den eksistentielle approach som er særlig vigtig at skrive sig bag øret i supervision og som er særligt for denne tradition.

2. Supervision og eksistentialisme: Hvorfor denne cocktail?

Som følge af mit job rejser jeg meget, og den ventetid jeg får i diverse lufthavne, tilbringer jeg næsten altid i boghandlerne eller i de store kiosker. I de senere år har der været et stort udbud i særligt to kategorier af bøger: Kriminalromaner og en slags selvhjælpsbøger der hedder ”Dummies” og som på dansk bedst oversættes ved at være en slags introduktion eller gør-det-selv bøger til rigtig mange ting: Til yoga, til it, til filosofi til alt muligt mellem himmel og jord.

Jeg er fascineret af begge kategorier af bøger.

De gode kriminalromaner, fordi man som læser føres igennem en lang række af tilsyneladende usammenhængende menneskeskæbner, for mod slutningen at være blevet delagtiggjort i et mønster af sammenhænge på et langt mere kompliceret og højere plan, end da man startede.

De bedste kriminalromaner, synes jeg, er dem, der handler om ganske ordinære, almindelige menneskers historie som ved nærmere eftersyn viser sig at indehold en

righoldighed af mærkelige begivenheder, mystiske sammenfald, tilfældige hændelser, fantastiske skæbner, beundringsværdige personer og en handling, der hele tiden udfolder sig på måder, man ikke havde kunnet forudse som læser.

Den eksistentielle psykologi har hjulpet mig til at kunne se mine klienter, samarbejdspartnere og supervisanders historier som fantastiske romaner om livet. Ikke med mordere og forbrydere men med den samme forundring og benovenhed over at livet kan være så righoldigt og forskelligt for mennesker, som man kan få når man læser en rigtig god kriminalroman.

Den eksistentielle psykologi har også inspireret mig til at have den samme forholdemåde som når man læser en god kriminalroman. Hvis man for tidligt har sine egne hypoteser om sammenhænge og skyldige om hvem der er de gode, og hvem der er de onde, går man glip af rigtig meget i en velskreven krimi. Man skal få at få det fulde udbytte af en god krimi lade sig lede af forfatteren gennem tilsyneladende tilfældige begivenheder, tilfældige sammenfald, tilfældige menneskelige møder og som læser nyde at man ikke kender sandheden, forklaringen. Hvis man kigger i slutningen først er hele fornøjelsen ødelagt

At lade sig inspirere af den eksistentielle approach er at slippe behovet for at ville finde en sandhed, men at turde lade sig føre med den Anden ind i den Andens verden uden at have et behov for at ville forstå plottet, skabe sammenhænge, tolke hvem der er skurke eller helte eller at ville have den person man taler med et bestemt sted hen.

At kunne lade sig invitere ind i den Andens verden uden at have et andet formål end at gå på siden af den Anden og lade sig føre igennem den Andens livsverden. Men at turde gøre sig åben for helt, helt grundlæggende at være i konsekvensen af, at den Andens verden er en anden end min verden.

Samtidig kræver dette, at man lærer sig denne forholdemåde. Og her kommer de gule "Dummies" ind i billedet. Det er den anden særinteresse, jeg har for øjeblikket. Introduktioner til dit og dat i et kort format der handler om gør dit gør dat lad være med det her og øv dig på dette. Kort og præcist og uden for mange dikkedarer. Her præciseres en "sandhed", her er bestemte ting man må gøre, bestemte ting man skal lade være med at gøre, noget man skal øve sig i og noget man korrigeres i.

Og en del af en supervisionsproces er også en pædagogisk proces ligesom i disse selvhjælpsbøger, der ofte er bygget meget pædagogisk op.

Supervision handler om at kunne følge sin supervisand i dennes følgeskab med sine klienter. At undersøge hvordan dette følgeskab opstår og udvikler sig. Og så handler supervision om at lære en approach fra sig. Og et håndværk. I supervision ligger også en meget vigtig pædagogisk proces, nemlig supervisors fokus på

hvordan supervisanden udvikler sig og lærer noget. Denne pædagogiske dimension af supervision synes jeg ofte har været underspillet.

. "Det er altså i supervision, vi virkelig lærer noget. Den er uundværlig for os, hvis vi skal blive ved med at have kræfter til at hjælpe og støtte vores brugere" sagde flere af medarbejderne som arbejdede med psykiatriske brugeres med alvorlige sindslidelser.

Som professionelle "hjælpere" står vi altid konfronteret med andre menneskers liv og deres forsøg på at skabe mening og sammenhæng i det: Den psykiatriske bruger med sin forpinthed over stemmerne der tyranniserer hende, det unge menneske med sin manglende selvtillid og bekymring over hvad han skal her i livet, familien til et barn med vanskeligheder og alle de andre der i perioder søger hjælp hos professionelle hjælpere.

Og det er her supervisionen kommer ind.

Supervision er et forum for hjælp, kontrol og faglig udvikling.

- Supervisionen er netop en **hjælp** og støtte til professionelle i deres arbejde med andres livssituation så man hele tiden som professionel ved, at kan man hente bistand i de menneskelige dilemmaer, vi som professionelle altid må forholde os åbne overfor
- Supervision er også en **kontrol** af, at fagets etiske spilleregler overholdes. I vores samfund er bestemte professioner givet bestemte privilegier mod at overholde bestemte spilleregler
- Supervision er endelig et forum for **faglig udvikling**. Her kan man med udgangspunkt i bestemte faglige approaches træne i bestemte metoder og få feedback på sine bestræbelser i et kontinuerligt forløb.

I supervision er der en stigende interesse for den eksistentielle psykologi.

Det tror jeg der er flere grunde til.

For det første er der mange professionelle, der på et tidspunkt i deres professionelle uddannelse er stødt på eksistentiaalistisk orienterede forfattere. Forfatterens forbindes ofte med det at finde mening med livet og at træffe valg.

Mange supervisander begrundes også deres ønske om at ville være i en eksistentiaalistisk inspireret supervision med, at de både i deres private og professionelle liv er søgende. Det er denne søgen efter retning og mening, der giver dem associationer til en eksistentiaalistisk approach. Når vi hele tiden konfronteres med andres livsvalg sættes vores egen eksistens og vores livsvalg i relief.

For det andet er der en stigende interesse for den eksistentielle psykologi formidlet af selve de bærende samfundsmæssige diskurser i denne historiske epoke. Selvrealisering, personlig udvikling og selvudvikling er meget vigtige nøgleord i det moderne menneskes forståelse af sig selv. Der er et åbenlyst krav til det enkelte menneske om personlig udvikling fra vugge til grav, ikke bare som den naturlige udvikling vi alle gennemgår, fordi vi er biologiske erkendende og reflekterende væsener, men som et krav om også at kende sig selv, at realisere sig selv.

Socialpsykologerne peger på, at det moderne menneske er blevet frisat af tidligere tiders traditioner og forankringer. Denne frisættelse har også sin pris. Det enkelte menneske overlades mere og mere til sig selv i dets søgen efter mening og pejlemærker. I den eksistentielle psykologi kastes der hele tiden lys på denne tilblivelsesproces. Eksistens betyder at "træde ud af" livet i den form det forekommer i, for derefter straks at træde tilbage til livet i den form det er ved at blive.

For det tredje går hele vores sociale lovgivning og intentionerne med vores sociale politik mere og mere i retning af en både juridisk men også psykologisk anerkendelse af det enkelte menneske. Der tales inklusion, integration og rummelighed. Alt sammen fænomener der peger i retning af, at det enkelte menneske selv skal sættes i stand til at tage sin frihed og være ansvarlig så langt det er muligt.

Disse retninger sætter de professionelle på prøve. De bliver nu i højere grad at betragte som medrejsende med deres klienter/brugere/borgere end nogle, hvis opgave det er at kompensere for og reparere på fortiden..

De skal i stedet for at være professionelle der i omsorg træffer beslutninger hen over hovedet på det enkelte menneske, nu i højere grad være til rådighed som ligeværdige sparringspartnere, som hjælper det enkelte menneske med dets forvaltning af sin frihed og den ansvarlighed som jo automatisk følger med.

Det siger den eksistentielle psykologi noget om. Både det at være livsrejse - ledsager og det at være fri. Og frihedens konsekvenser. Vi mennesker har fået livet, påpeger eksistentialisterne, men at skabe meningen med det og i det må vi selv klare. Den enkelte af os skaber mening i vores liv gennem de valg vi træffer, der i netop de øjeblikke de træffes, forbinder min fortid med min fremtid.

3. Det eksistentielle perspektiv

Essens og eksistens

Alle eksistentielle filosoffer beskæftiger sig med den menneskelige eksistens og eksistensbegrebet er omdrejningspunktet for eksistentialismen.

De eksistentielle filosoffer beskæftiger sig med det grundlæggende menneskelige vilkår, vi alle deler, nemlig at vi er kastet ind i verden, at vi er til uden at der på forhånd er givet en grundlæggende mening med dette. Vi er kastet ind i eksistens.

Hvad menes med begrebet eksistens?

. For at forstå begrebet "eksistens" må man også forstå dets modbegreb "essens".

*Essensen af en identitet er **hvad** den er: Det universelle, abstrakte og uforanderlige der gør identiteten til hvad den er. Dette er en bog*

*Eksistensen er **at** den er: At den har en helt konkret væren. Eksistensen er den helt konkrete bog jeg sidder med, med mine notater og understregninger*

Johannes Sløk(Sløk 1983) belyser disse begreber ved en kort historisk ekskurs. Eksistentialismen er et af mange filosofiske opgør med en metafysiske tænkemåde, der beherskede Europa i middelalderen og i antikken. Hvad betyder metafysik?

“Når man tænker i metafysiske baner, er man ude på at finde det, der i egentlig forstand er, dvs. det, hvis væren er evig, uforanderlig og ubetinget virkelig. Det er indlysende, at den faktisk forekommende ting ikke er i besiddelse af en sådan væren. Den enkelte ting bliver jo til på et eller andet tidspunkt, den udvikler sig, undergår ændringer og går til sidst til grunde; den er hverken evig eller uforanderlig, og derfor - siger metafysikken – er den heller ikke ubetinget virkelig. Dens virkelighed er betinget, nemlig af de faktorer, der frembringer den og påvirker den. Det ubetinget virkelige i tingen er ikke tingen i dens ydre synlige fremtræden, men det er dens essens – essentia, som det hedder på latin. Tingens essens er dens væsensmæssige indhold, den ontologiske realitet, der kommer til syne i den, og først når man har begrebet den, har man begrebet tingen.”

Sløk 1983 side 9

Essensen af noget er altså *hvad* det er: De universelle, abstrakte og uforanderlige karakteristika som gør dette til lige netop denne enhed og ikke en anden. Essensen nærmer sig det Platon kaldte ideen eller som i Aristoteles udformning blev betegnet som tingenes form. Det er altså essensen, der former tingene til det de er. Mens den enkelte ting er forgængelig og foranderlig er essensen evig og uforanderlig den samme. Sløk giver et eksempel: De enkelte konkrete levende hunde er tidsbestemte uforanderlige fænomener, men hunden som sådan, hundens væsen, undergår ingen forandringer.

I den kristne metafysik var essenserne knyttet til gud og hans intellekt. Gud tænkte den enkelte essens og derfor var den en evig realitet i – Guds tanke.

At eksistere betyder altså at træde ud af sin evige væren og blive til på et andet plan: At blive til i den levede verden i forandringernes og tidens sanselig verden. At eksistere er

altså, *at jeg er*. I den kristne metafysik er eksistens altså noget tilføjet. Essensen er først til. Den er til i evighed.

For eksistentialisterne er eksistens noget helt andet. Eksistens er ikke noget, der føjes til en i forvejen værende essens. Tværtimod. Eksistensen er det første, det grundlæggende begreb, der skal begrunde alle andre begreber. Eksistensen er det blotte ubegribelige faktum at noget er. Disse bestemmelser gælder kun mennesket som væsen. En blomst, et træ, et dyr er simpelthen identisk med sit indhold. En ting er uden videre til som det, den er.

Men netop med os mennesker forholder det sig meget anderledes. Eksistens er en fordring. Eksistensen er fordringen om at realisere sig selv som eksisterende.

Eksistensen af noget er *at* det er, at det har en særlig konkret tilstedeværelse i verden. Eksistens kommer først. Eksistensen er hvordan denne særlige enhed manifesterer sig selv i helheden: Det er den unikke måde, i hvilket denne særlige enhed møder verdenen.

Mick Cooper(2003) gør på glimrende måde opmærksom på dette spørgsmål om forholdet mellem essens og eksistens, som har optaget filosoffer og videnskabsteoretikere siden Platon.

Den eksistentielle filosofi kan ses som en modreaktion på det moderne gennembruds forsøg på både indenfor filosofien og videnskaben at ville fokusere, kategorisere og forklare alting, ved at fokusere på universelle og abstrakte kategoriseringer af konkret menneskelig eksistens.

Eksistensen er selve det faktum at vi er - er til i verden. Vi mennesker er i eksistensen. Vi kan ikke fjerne os fra den. Vi er dømt til at eksistere, siger den tyske filosof Heidegger.

Betydningen af forholdet mellem essens og eksistens for supervisionsprocessen

Så kan man jo med god ret udbryde: Hvad skal jeg dog som supervisor med disse meget overordnede filosofiske trakasserier om forholdet mellem essens og eksistens?

Jeg vil i det følgende debattere nogle af de pointer fra denne debat, som jeg synes er meget vigtige i vores samtid. Pointer man i allerhøjeste grad har brug for som supervisor og som netop den eksistentielle psykologi med sit eksistensbegreb sætter tommelfingeren lige ned i.

Process-teknologier

Essens

“Sikker viden”

Eksistens

“Lille Peter”

I den ene ende af et kontinuum har jeg anbragt Essens og Sikker viden. I den anden ende eksistensbegrebet og lille Peter som er et konkret barn der lige har fået en autisme diagnose.

Ovenover ligger begrebet process-teknologier.

Det som jeg lidt firkantet prøver at gøre opmærksom på med denne model er følgende: Som psykolog, pædagog, sygeplejerske ja som ekspert i mennesker i det hele taget er vi gennem vores uddannelse uddannet i at have et fundament af , hvad man kunne kalde sikker viden: Denne viden er en essens viden, der kan stamme fra mange kilder. Fra ens uddannelse, fra hvad man selv har læst sig til og studeret, fra ens fags faglige diskurser og fra den specialviden man har indhentet sig gennem de arbejdspladser man har haft.

Som professionelle kan vi godt have den samme fagprofessionelle uddannelse, men vores sikre viden kan være meget forskellig. Når vi betragter et fænomen et menneskes helt konkret liv betragter vi det jo altid gennem vores "essens" briller: Vores sikre videns tilgang.

Lad os tage Lille Peter. Han er 5 år. Han har af de fagprofessionelle fået stillet diagnosen "Autisme"

De professionelle har en essens viden om autisme. Denne essens-viden er selvfølgelig altid også samfundsmæssigt betinget. Da jeg startede min karriere for mange år siden var diagnosespektret omkring autisme en brøkdel af hvad det er i dag. Man har meget mere viden om neuropsykologi men også om behandlingsmetoder der kan hjælpe. Om 15 år vil vi være endnu videre. Men min viden som psykolog om lille Peters eksistens den er jeg nødt til at finde ud af. Jeg ved slet, slet ikke noget om hvordan lille Peter og hans familie lever i deres eksistens. Jeg kan have nogle forhåndsantagelser som vil være helt domineret af mine sikre-videns-briller.

Men hvis jeg skal være sammen med Peter og hans familie i deres eksistens, må jeg måske netop lægge mine sikre videns briller fra mig. Og jeg må vende mig til dem som de er til stede i deres liv. Med det at have fået et barn der er diagnostiseret med autisme i netop denne familie. Her har jeg ingen viden om deres konkrete eksistens.

Som professionelle lever vi hele tiden i spændingsfeltet mellem essens og eksistens. Og ekspertens rolle har ændret sig markant i de sidste mange år. Tidligere knaldede eksperten sin undersøgelse på bordet og gik sin vej. Så kunne andre tage stilling til denne sikre viden og hvordan man så skulle bruge den. I de senere år har der været et større og større fokus på, at klienter, brugere, patienter skal være langt mere medinvolveret i deres behandling. Masser af steder taler man om "Ligeværd" "Anerkendelse" af klientens perspektiv mv.

Vi kan modtage en klient med en diagnose for eksempel Alzheimer. I diagnosen har vi samlet en masse essens viden hvad man på givne historiske tidspunkter kunne kalder sikker viden om dette fænomen:

- En viden om nogle bestemte kemiske processer i hjernen,
- En viden om adfærd,
- En viden om neuropsykologiske og fysiologiske symptomer,
- Men hvordan Anna Larsen, i sin konkrete eksistens, lever med sin Alzheimer i sin verden med sine relationer, det kan jeg som psykolog på forhånd ikke vide.

Hvis jeg skal hjælpe Anna og hendes familie må jeg kunne være i en dobbelt bevægelse hele tiden: Mellem min essens viden om Alzheimer og en eksistentiel dialog om Annas konkrete eksistens og hendes væren – i – verden og i de relationer sygdommen hele tiden forandrer. Hvis jeg overdynger familien med specialistviden uden at denne viden formidles i en proces der handler om hvor de er, mister jeg kontakten til deres konkrete eksistens. Hvis jeg kun sætter mig for at forstå og lytte til deres eksistens, mister de den viden, der måske netop på dette tidspunkt i en proces kan være hjælpsom for dem.

Vi er alle som eksperter spændt op i processerne mellem eksistens og essens. Som ekspert tilkaldes jeg jo netop, fordi jeg betragtes som værende i besiddelse af en essens viden om bestemte typer af fænomener. Men samtidig må jeg aldrig glemme den enkelte person i dennes konkrete eksistens. Ellers bliver jeg bare som den gammeldags ekspert der lagde sin ekspertise på bordet og gik sin vej.

I den uundgåelige samtidighed mellem essens og eksistens ligger de metoder, jeg kalder proces-teknologierne med deres værktøjer, de dialogiske spørgeteknikker. Det er approaches, der har kommunikationsmetoder som deres særkende og som i særlig grad de senere år har vægtet anerkendende metoder

Masser af de senere års psykologiske approaches særligt de systemteoretiske og de narrative har netop haft procesværktøjerne som deres anliggende og en overordnet epistemologi som netop ikke gik efter en formidling af "essensen" af sandheden. I stedet satte disse approaches stærkt fokus på processuel metodik. Mange fagspecialister mærker dette behov for at have hvad jeg kalder proces-teknologier for netop at kunne være i en gensidig relation.

Der er et kæmpe fokus alle vegne på etablering af tværfaglige miljøer og netop det at være i tværfaglighed kalder på proces-teknologier som kan hjælpe her. Arkitekter der skal bygge skoler skal ikke bare kunne samarbejde med entreprenører, ingeniører og håndværkere, men de skal også involvere lærere og pædagoger i processerne og de skal selv lære om pædagogiske miljøer i den rummelige folkeskole. I de forebyggende team i

kommunerne skal sundhedsplejersker, psykologer, lærere, pædagoger, socialrådgivere samarbejde med forældre og børn. Evnen til tværfaglighed vægtes højt.

I supervision skal vi kunne hjælpe vores supervisand med netop denne bevægelse. At kunne balancere i samtidigheden mellem essens og eksistens. Der ligger en fare i at tro, at man som professionel kun skal være i den ene af yderkategorierne.

Den eksistentielle supervision har som formål hele tiden at undersøge det perspektiv at være til stede med Den Anden i dennes verden. Der er i modsætning til de andre procesteknologier et langt større fokus på relationen mellem klient og supervisand som en vigtig information om, hvordan det er at være til stede med den Anden i dennes verden og dermed som en vigtig information om hvordan det er at være klienten i dennes verden.

3. Ontologi og den ontiske tilstedeværelse

Eksistentiel filosofi er altså en approach, der primært fokuserer på den menneskelige eksistens. For at forstå den menneskelige eksistens, siger de eksistentielle filosoffer, må vi tilsidesætte vore abstrakte hypoteser, vore analytiske procedurer og filosofiske teorier og i stedet fokusere på den menneskelige eksistens som den faktisk leves.

De eksistentielle filosoffer beskæftiger sig i den forbindelse med hvad de kalder det **ontologiske** perspektiv som er **uafvendelige** og **universelle** betingelser ved den menneskelige eksistens. Termen **ontisk** refererer så til de helt konkrete aktiviteter, det helt **konkrete levede** liv hos hvert enkelt menneske indenfor disse fundamentale karakteristika ved den menneskelige eksistens.

Forskellige eksistentielle tænkere har vægtet forskellige givne betingelser men i det næste afsnit vil jeg inspireret først og fremmest af Mick Coopers (Cooper 2003) fremragende introduktion til eksistentiel terapi fremhæve nogle af de fælles træk de eksistentielle tænkere og praktikere peger på omkring begrebet eksistens.

Eksistens som Unik

Det enkelte menneskes særlighed understreges og det eksistentielle perspektiv en filosofisk tilgang, der vægter den konkrete særlige unikke aktualitet over den universelle. . Nogle eksistentielle filosoffer som Kierkegaard kobler særligheden med et meget individualistisk perspektiv, mens andre netop vægter at den menneskelige eksistens er at - være – med – andre

I supervision undersøger jeg hele tiden hvordan det er for supervisanden at være med klienten. Ved selv at være fordomsfri overfor supervisandens livsverden ansporer jeg supervisanden til også at være fordomsfri overfor klientens livsverden.

Eksistens som verbum

Den menneskelige eksistens er ikke en navneordsagtig ting men et verbum. Den menneskelige eksistens er altid i bevægelse. Ordet "exist" kommer fra det latinske verbum "existere" der betyder: At dukke op, dukke frem. "Eksistens kan derfor oversættes som noget der hele tiden er ved at blive, en dukken op i verden.

I supervision understøtter jeg hele tiden det der dukker op, det, der er ved at blive. Mennesket er i en relation til dets egen væren: Vi prøver hele tiden at skabe mening om livet og at forstå hvem vi er. Og som professionelle er vi også i en bevægelse hvor vi hele tiden forsøger at skabe mening med det vi er i. Det er denne meningsfuldhed som til tider vendes til meningsløshed hvor vi føler os låst fast og det er her supervisionen har et meget vigtigt fokus.

Denne eksistens som verbum er jeg særligt interesseret i når jeg har grupper. Jeg vil altid starte med at spørge til bevægelsen de er i som gruppe og som organisation, og hvordan hver enkelt forstår sig selv som del af denne bevægelse.

Eksistens som frit og valgt

I hjertet af den eksistentielle filosofi er også antagelsen om, at den menneskelige eksistens fundamental er fri. Frihed er selve essensen af væren.

"Man is nothing else but what he makes of himself. In other words we are our Choice" siger Satre. Vi er vores valg. Vores identitet og karakteristika er konsekvenser og ikke årsager til de valg vi tager.

Johannes Sløk pointerer, at for eksistentialisterne betegner friheden fraværelsen af alle essentielle faktorer. Det eksistentiale begreb om frihed er derfor begrebet om den totale og yderste tomhed.

Eksistens som væren mod-fremtiden- beroende-på-fortiden-og-i-nutiden

Den tyske filosof Heidegger påpeger, at alt begynder med fremtiden. Ved at tage vores fortid op, applicerer vi den ikke bare til nutiden men bruger den til at rettet os frem mod fremtidige meninger og betydninger:

"We pull ourselves from ahead rather than being pushed from behind."

Eksistens som begrænset

Selvom eksistentielle filosoffer argumenterer for at mennesket fundamentalt er frit stillet i forhold til at vælge sin egen fremtid, ville det være forkert at tro, at eksistentialisterne ikke ser begrænsninger i denne frihed.

Heidegger og Satre bruger termen "Fakticitet" for at illustrere de ting der er givne. Heidegger bruger termen "kastethed" for at henvise til det faktum, at eksistensen fra starten er i en særlig kontekst: Vi har ikke valgt vores forældre og vores sociale, kulturelle og historiske kontekst.

Døden er en anden uundgåelighed. For Heidegger er vores væren en væren – mod - døden. På denne måde er døden ikke en uundgåelighed begivenhed på et tidspunkt i vores fremtid, men en iboende komponent på ethvert tidspunkt af vores liv

Fra et eksistentielt perspektiv kan vi ikke kontrollere vores begyndelser og afslutning og ej heller meget af det, der foregår ind imellem, men vi kan kontrollere **hvordan** vi møder de ontologiske betingelser.

Eksistens som værende - i – verden

Mens de tidlige eksistentielle forfattere tenderede til at understrege individualiteten og menneskets alenehed, lægger de senere filosoffer vægt på mennesket som værende i verden.

Merleau – Ponty: "There is no inner man, man is in the world, and only in the world does he know himself."

Eksistens er ikke lokaliseret i individet men mellem individet og verden: Dasein med Heideggers terminologi.

Eksistens som med – andre

Den tyske filosof Buber: fremhæver at jeget altid er i relation til den Anden, men han skelner mellem Jeg – Det og en Jeg - Du attitude.

I den første attitude ses den anden som en ting som kan identificeres og brydes ned i dele for eksempel ved hjælp af diagnoser.

I den anden attitude accepterer og bekræfter vi den anden som en særlig unik eksistens. For Buber kræver en sådan Jeg – du – attitude, at vi mødes med den anden i nuet og ikke i vores fortidige antagelser eller fremtidige behov.

Heidegger skelner mellem to former for relatering:

I den ene overtager vi den anden persons udfordringer for dem og giver dem tilbage til dem når opgaverne er løst. Dermed kan den anden blive en person der er domineret og afhængig selvom dominansen er tavs og skjult for vedkommende.

I den anden relation hjælper vi den anden med at adressere deres egne udfordringer og projekter og hjælper til at åbne for deres muligheder for at være under og i de givne omstændigheder. .

Det er den sidste relatering som den eksistentielle psykologi hele tiden minder os om

Eksistens som kropslig.

Særlig Merleau-Ponty fremhæver, at vi er vores kroppe og det er kun gennem vores kroppe at vi kan engagere os med og møde verden. Den måde vi forstår verden på er "embodied". Vi er altid i en stemning i vores møde med verden.

Det næste digt jeg har valgt er et digt af Kirsten Hamman fra 1992. Digtet leger på underfundigste vis med dette fænomenologiske kropslige perspektiv, ja kroppen tager lige frem over og er den der regerer og sætter dagsorden

Jeg er så træt af min krop

Jeg er så træt af min krop

Jeg må opdrage

Og kommandere

Og tale hårdt

Pludselig drikker den af den forkerte flaske

Eller gisper efter vejret i et smitsomt lokale

Har vi været en tur i parken

Bliver den siddende på bænken

Så jeg må tilbage og hente den

Den er i alle henseender barnlig og urimelig

Jeg kan snart ikke være den bekendt

Hvilken plage er det ikke
At se den fægte og skabe sig
Så er det mad
MAD, den vil ha' mad`!
eller varme, søvn
alt for dyre og lange brusebade
populærmusik, drikkegilder
romantiske øjeblikke
den kan bruge timer
på at lade som om den forplanter sig
og så er det hjertet
den begynder at sukke
det er gået i stykker
en eller anden ligegyldighed har trampet på det
hvor er det dog kedsommeligt
og alligevel føler jeg en vis omsorg
den er så blodig og banal
den ved ikke hvad den skal stille op med sig selv
den bekymrer mig
den bliver bare ældre og ældre
og snublende

Kirsten Hamman, født 1965, debut 1992. Digtet er fra *Mellem tænderne*, 1992

Eksistens som angst.

Fordi vi er frie individer er den eksistentielle angst en livslang følgesvend. I eksistentialismen er angsten et væsentligt udtryk for menneskets forhold til sig selv.

I valgene vi står i ligger der altid den kendsgerning at vi kunne have valgt noget andet.

Og der er altid den mulighed at jeg fravælger noget der måske ville have været et bedre alternativ.

For Sartre er valget særligt alvorligt idet jeg ikke kun vælger for mig selv men også for andre hver gang jeg træffer valg. De er ikke noget at sige til at Sartre betegnede mennesket som dømt til frihed.

For nogle af de eksistentielle filosoffer bliver skylden derfor også en uundgåelig følgesvend til friheden. Men samtidig ses angsten og skylden som stadier der fører til glæden over livet.

4. Det fænomenologiske perspektiv

Ordet fænomenologi betyder helt bogstaveligt: Læren om det, som træder frem.

Fænomenologien er en filosofisk retning som interesserer sig for virkeligheden som den træder frem og viser sig, og ikke hvordan den kan fortolkes, forklares, analyseres eller forstås.

Hos de digtere jeg har udvalgt som alle stammer fra 1990'erne viser denne fænomenologiske påvirkning sig på forskellige måder. Men kendetegnende for disse digte er (Niels Lyngsø 2000), at digterne i digtene blot lægger tingene frem og ikke laver en tolkning af virkeligheden med digtene.

De beskriver genstande, mennesker begivenheder i et meget avanceret billedsprog men de afstår fra at levere samfundsmæssige, psykologiske eller religiøse forklaringer. Det interessante ved digtene er, at selv om nogle af dem kan virke lidt køligt beskrivende er de samtidig meget sanselige. Og her gennem digtene forstår vi måske allerbedst det fænomenologiske perspektiv og dets store relevans i den eksistentielle tænkning. Netop i vores tilsyneladende "objektive" beskrivelser af vores livsverden og vores tilstedeværelse i denne verden er der indfældet et personligt lag af tanker og følelser.

I digtene er der stilistisk få abstrakte begreber, men mange konkrete "ufortolkede" billeder.

Morten Søndergaard

Fra digtsamlingen: Sahara i mine hænder

Fra i dag denne nye viden
Som umærkeligt forsvinder
I flager af ru tid
Præcise slag i sort –
Det ubegribelige som jeg holder så fast
At knoerne bliver hvide:
Ledningerne som dingler i blæsten,
Lugten af vådt træ
Skikkelser som læner sig ind over mig
Der er ikke tale om genkendelse
Men måske er det dagene
Som glemmes på en anden måde.
I det forrevne landskab
Flyder tingene ud og ind
af deres flossede navne-
punkter hvor stemmer hvisker sammen
på sprogene om vanvid og skønhed

Morten Søndergaard, født 1964, debut 1992. Digtet er fra *Sahara i mine hænder*, borgen 1992

Niels Lyngsø påpeger nogle interessante fænomenologiske træk ved dette digt

- Den "nye" viden der jo altid i øjeblikket ses som sikker viden punkteres lynhurtigt allerede i digtets 2 vers. Viden forsvinder umærkeligt mellem hænderne på os i flager af ru tid

- Man kan tænke på bogens titel: "Sahara i mine hænder" som netop et billede på en viden der ikke kan fastholdes som sand der løber ud mellem fingrene på en. Men i et glimt kan man men så snart ens intellekt indfinder sig er det ovre.
- Det ubegribelige kan man ikke fastholde. Man kan sige at man gør det som det personen holder så fast at knoerne bliver hvide.

Fænomenologi

Fænomenologien er usprunget af først og fremmest den tyske filosof Edmund Husserl (1859-1938) og i moderne eksistentiel psykologi først og fremmest videreført af den engelske professor Ernesto Spinelli.

Inspireret af fænomenologien argumenterede de centrale eksistentielle filosoffer fra det 20 århundrede på, at for at forstå den menneskelige eksistens er vi nødt til at tilsidesætte vore abstrakte hypoteser vores analytiske procedurer og filosofiske teorier og i stedet fokusere på det menneskelige liv som det faktisk leves.

Fænomenologi er en betegnelse for en betydningsfuld filosofisk retning i det 20 århundrede. De eksistentielle teoretikere er stærkt inspireret af fænomenologien på mange forskellige måder. Den tyske filosof Edmund Husserl (1859-1938) betragtes som en af grundlæggerne. Af andre filosoffer med en fænomenologisk tilgang som har været betydningsfulde for udviklingen af den fænomenologisk - eksistentielle tilgang kan nævnes den tyske filosof Martin Heidegger som var elev af Husserl, Jean-Paul Satre, Maurice Merleau-Ponty, Emmanuel Lévinas, Paul Ricoeur, Jacques Derrida.

Husserl tog et radikalt standpunkt: alt hvad vi kan vide er hvad vi oplever. For at kende os selv og den verden vi lever i må vi vende vores opmærksomhed mod vores levede oplevelser. Meget overordnet kan fænomenologien betragtes som en filosofisk analyse af genstandenes forskellige fremtrædelsesformer. Hertil knyttes en reflektiv undersøgelse af de forståelsesstrukturer som tillader genstandene at vise sig som det, de er.

Fænomenologien står på det standpunkt, at den verden som fremtræder for os er den eneste virkelige verden. At der ikke bagved denne verden er en anden bagvedliggende verden en verden som overskrider enhver fremtrædelse, enhver oplevelsesmæssig viden, og at denne verden skulle være den sande virkelighed bliver af fænomenologerne betragtet som et tomt spekulativt postulat.

Fænomenologien har igennem dette århundrede øvet stor indflydelse på den vesterlandske tænkning og er i de senere år blevet genstand for en fornyet interesse. I det følgende vil jeg godt støttet af filosofen Dan Zaharvis bøger om fænomenologi kort fremlægge en række grundlæggende temaer:

Ordet fænomen

Dan Zaharvi gør opmærksom på at vi i vores daglige tale ofte bruger begrebet fænomen som en slags modstilling til noget fysisk virkeligt. Fænomenet dækker over noget andet end det det fremtræder som. Som det dukker frem for vore øjne men ikke som genstanden i virkeligheden er.

Men det er ikke denne forståelse af fænomen som fænomenologien anvender. Heidegger vægter, at fænomenet må forstås som genstandens egen fremtrædelsesmåde.

Da jeg var barn elskede jeg når jeg blev inviteret hjem til mine kammerater eller var med mine forældre på besøg i fremmede huse. Jeg indsnusede de fremmede dufte og lugte, jeg lyttede til samtalerne, observerede menneskenes bevægelser, iagttog hvordan andre mennesker var sammen, jeg nød den mad der blev serveret, der var anderledes end i min familie.

Det allerbedste var når jeg fik lov at drive rundt hos naboerne, hvor vi boede. Jeg kom ofte for at klappe hundene de havde, og hvis jeg bare kunne få lov at være til stede. Et af mine yndlingssteder fik jeg lov at sidde i timevis ved siden af hunden i hundekurven og betragte livet, der udfoldede sig. Jeg skulle ikke noget andet end at være til stede, men fascinationen af hvor forskellige menneskers livsverdener er, hvordan tingene alligevel umærkeligt forandrer sig selv om meget synes det samme står som nogle klare erindringsbilleder hos mig. Dette perspektiv at være til stede med Den Anden i nuet og blot lade sig føre med af den forandring livet uundgåeligt fører med sig, at turde dvæle i nuet uden at ville føre den Anden et bestemt sted hen er en meget vigtig pointe i den eksistentielle fænomenologiske tænkning.

I forhold til dette fænomenologiske perspektiv er det særligt den engelske professor i eksistentiel psykologi Ernesto Spinelli der har udviklet interessante metoder. I mit næste afsnit kigger jeg lidt nærmere på fænomenologien og introducerer den approach Ernesto Spinelli har udviklet.

At blive i usikkerheden: Den fænomenologiske metode

5..Approach og metode:

Om at møde den Anden i livets udfordringer og store og små spørgsmål

"It is a never ending process that we are constantly trying to direct and control

- I want the uncertainty to take me to the certainty I desire"

Ernesto Spinelli

Lad os vende tilbage til definitionen af supervision fra starten:

”A relationship within which two or more people, one of whom at any given moment is called the supervisor, attempt to create a safe-enough place to attend to and clarify their way of being together, the supervisees` s way of Being- in- the world, and the supervisee`s way of Being- with- the-client.

En meget vigtig betragtning i supervision er jo præcis det som det ovenstående citat peger på:

At når man superviserer ud fra en bestemt approach så skal der være en konsistens mellem supervisors holdning og attitude og den approach der formidles via supervisionen. Samtidig er det vigtigt for mig at sige, at denne ”rollemodelsindlæring” efter min mening ikke er nok. Eftersom supervision også handler om bestemte professioners rammer og spilleregler i arbejdet med klienter skal der også være et fokus på dette. Og på givne tidspunkter iscenesætter jeg også en indlærings- mæssig ramme i supervisionen for at tale med mine supervisander om det jeg indledningsvist kaldte ”sikker viden” det vil sige den essenstænkning som jo altid er en del af enhver approach.

Den eksistentielle supervision vægter i særlig grad en fænomenologisk undersøgelse af:

1. - At skabe et sikkert sted for at undersøge og have dialog om supervisor og supervisandens måde at være sammen på, deres relation
2. At undersøge og have dialog om supervisandens måde at være – i - verden på
3. At undersøge og have dialog om supervisandens måde at være - med - klienten på

Den fænomenologiske undersøgelsesmetode

Ernesto Spinelli er meget stærk påvirket af Husserl og fænomenologerne. Og gennem denne fænomenologiske interesse og stærkt påvirket af social – konstruktivistiske tænkere som amerikaneren Kenneth Gergen meget præget af en beskrivende, udfordrende og meget næsten ”konfronterende” dialogisk form for terapi og supervision.

I den konfronterende dialogiske form ligger også, at Spinelli lægger meget vægt på relationen mellem klient og terapeut og mellem supervisand og supervisor. Måden hvorpå settingen og samtalen udspiller sig er lige så vigtigt som indholdet. Dette fokus skal på ingen måde forveksles med en psykodynamisk fokus på overføring.

Fokus på relationen betyder sammen med supervisanden at udfordre givne antagelser og være åben for mange perspektiver. Det fokus Spinelli lægger på er at få supervisanderne til at sætte spørgsmålstejn ved og reflektere over deres egne antagelser og faktisk også

totalt bryde dem ned for hele tiden at kunne være åben overfor klientens antagelser så man der kan hjælpe klienten med den samme proces nemlig at forholde sig til åbent til sine antagelser om at være i verden.

Denne bevægelse er dobbelt for udover respektløsheden i forhold til antagelser og holdninger og værdier ligger der også en enorm respektfuldhed i altid at respektere den måde den Anden er i verden.

Spinelli bruger netop den fænomenologiske metode som fundament for den fundamentale position og attitude små supervisor må indtage i forhold til supervisanden og supervisanden må lære at indtage i forhold til klienten.

At være Med og være For

En af de distinktioner jeg har fundet allermest vigtig og pædagogiske omkring dette forhold mellem "essens" - sikker viden og eksistens har været Spinellis distinktion mellem at være Med den Anden og For den Anden.

At være med den anden betyder at kunne blive ved den andens oplevelse snarere end at søge at bekræfte eller afkræfte dem. At fundamentalt hele tiden blive med klientens oplevede sandhed.

Her udfordrer man hele tiden som supervisor eller supervisand sin egen "essens-tænkning"

At være for den anden betyder fundamentalt at lade sig invitere ind i den Andens verden ved at hele tiden prøve at opleve verden som den anden oplever den. Det kan sammenlignes med den opgave en skuespiller påtager sig når han eller hun forsøger at sætte sig ind i en rolle.

Lad os kigge nærmere på de tre trin som Spinelli har videreudviklet ud fra den fænomenologiske metode:

The rule of epoche(bracketing). Parantesreglen

The rule of description. Beskrivelsesreglen

The rules of horizontalisation(the equalization rule) Ligeværdighedsreglen

Trin A. Epoche : Parantesreglen

Fænomenologiens opgave er udforske og tematisere de filosofiske spørgsmål om virkelighedens beskaffenhed. Vi må, siger fænomenologerne, ikke overtage den mest grundlæggende af alle ideer. At der findes en virkelighed som vi selv og andre mennesker er del af og at denne virkelighed har en bestemt beskaffenhed og væren ganske uafhængigt af os.

Parantesreglen påpeger, at når man skal foretage en undersøgelse, skal man sætte parentes om det man tror man ved om det man undersøger. Man skal hele tiden arbejde på at tilsidesætte de fordomme, forhåndsantagelser og tilsyneladende sikker viden man kunne have.

Men for at kunne gøre dette, må vi netop vende os mod virkeligheden sådan som den fremtræder, sådan som den viser sig i vores erfaring. Men at vende sig mod virkeligheden er lettere sagt end gjort. Vi er nemlig nødt til at suspendere vores egen naturlige indstilling til omverdenen. Vel vidende at det kan vi netop ikke. Denne bevægelse at bibeholde indstillingen men sætte parentes om den kaldes fænomenologisk epösche og er på dansk oversat med "parantesreglen".

Formålet er slet ikke at tilsidesætte virkeligheden men at suspendere den neutralisere den og dermed hele tiden arbejde med at tilsidesætte de forhåndsantagelser vi har om verdenen. Netop derved kan vi fokusere på fænomenerne, som de er samtidig med at vi ved, at dette også altid vil være sløret af vores forhåndsantagelser.

Hvad betyder dette for det perspektiv supervisor og supervisand må have? At man hele tiden arbejder med at tilsidesætte sine egne præfabrikerede meninger, holdninger, teorier antagelser i forhold til at ville forklare supervisandens verdensforståelse. Vi lader os invitere med ind i den andens verden som om det var et sted vi overhovedet ikke havde nogen som helst forhåndsantagelser om. Som om det var en verden vi skulle opdage for første gang.

Dette konstante fokus på at tilsidesætte sine egne antagelser for at gå ind i supervisandens antagelser hjælper man selvfølgelig også supervisanden med at kunne gøre i forhold til klienten.

Dette første trin er en yderst vigtig del af det fokus jeg altid har i supervision. At kunne være **Med** den Anden i ordets fundamentale betydning hører aldrig nogensinde op med at være supervisionens ekstrem sport. Det er netop her i, i dette fænomenologiske skridt at jeg mener den eksistentielle psykologi leverer sit allerstørste og vigtigste fokus. Lige meget hvor man er i sin professionelle udvikling er dette altid det vigtigste i den eksistentielle supervision

Med yngre professionelle oplever jeg ofte at deres tvivl og usikkerhed i den professionelle rolle kan give dem en præstationsangst der medfører at de gerne hurtigt vil have klienten et bestemt sted hen, eller gerne vil "please" klienten ved at demonstrere at de er For den Anden, således at de netop ikke lader sig invitere ind i den Andens livsverden. Ældre mere erfarne behandlere kan ofte have så meget på deres egen harddisk at de næsten ikke orker at være For den anden.

Som supervisor kan man jo aldrig tilsidesætte sine antagelser men man kan prøve vel vidende at det aldrig helt kan lykkes. Men vi oplever gennem disse konstante forsøg en meget dybere forståelse af hvordan verden opleves af vores supervisand eller for supervisandens vedkommende af deres klient.

Trin B. The Rules of Description: Beskrivelsesreglen

Essensen af denne regel er: Beskriv , lad være med at forklare. Her skifter vi fokus fra at ville forklare og i stedet hele tiden vender vi vores opmærksomhed mod den opgave det er at lade den Den Anden blive i beskrivelsen så længe som muligt. I stedet for at træde ud af Den Andens påstande og forklare dem og forsøge at finde årsagsrelaterede forklaringer så assisterer vi den Anden i at udføre så konkret baserede beskrivende undersøgelser af sine levede oplevelser som muligt.

Gennem denne beskrivelse opfordres den Anden til at udforske deres måder at være i verden på: Deres tolkninger, værdier, følelser og supervisor og supervisand assisterer i denne undersøgelse.

En af de vigtige pointer i supervision her er deskriptivt at undersøge supervisandens fornemmelse af at være til stede med sin klient. Hvordan er det? Hvordan skifter stemningerne? Hvad kan være svært? Beskriv hvordan det er svært eller nemt og beskriv kompleksiteten i denne tilstedeværelse.

Spinellis projekt i denne beskrivende kontekst er at stå sammen med Den Anden i at udforske deres tolkninger af verden. Og særligt da den andens tolkning af hvem de selv er i denne verden. Spinelli er optaget af den måde klienternes selv hele tiden konstrueres og rekonstrueres i relationer.

Trin C. The Rule of Horizontalisation: Ligeværdighedsreglen

De første to trin i den fænomenologiske metode opfordrer supervisanden til at undersøge klientens livsverden uden fordomme og så beskrivende som muligt.

Ligeværdighedsreglen opfordrer til det allersværeste nemlig, at man som terapeut eller supervisor ikke prioriterer mellem sine iagttagelser og lader nogle få forrang frem for nogle

andre. Når man hører andres erfaringer og beskrivelser vil man være tilbøjelig til at allerede fra de starter med at sige noget at ville prioritere i hvad man synes er væsentligt og uvæsentligt. Denne tredje regel opfordrer til at det gør klienten det er ikke min opgave.

Disse tre trin er essensen i den fænomenologiske metode og derfor også en vigtig del af supervisionsprocessen vel ihukommende, at supervision også har elementer af formidling af "sikker viden".

Skal vi ikke slutte med et vidunderligt lille eksistentielt - fænomenologisk digt, hvor sproget optræder som et grafisk materiale med en næsten barnlig advarsel om, hvad livet kan føre med sig, hvis man rækker ud efter det:

Digtet er af Lone Munksgaard Nielsen og stammer fra hendes digtsamling "Iklædt en andens hud" fra 1996.

Sov aldrig under åben himmel.

En stjerne kan falde ned i din mund.

Pas på dit hjerte, når du ta´r imod solen.

Den rækker sine hænder frem mod dig.

Litteraturliste:

Brinkmann Svend & Eriksen, Cecilie.(2005) Selvrealisering. Klim

Cooper,Mick. (2003) Existential Therapies. Sage Publications

Boss, Medard.(1994) Existential Foundations of Medicine & Psychology. Jason Aronson

Buber, Martin. Jeg og du.(1997) Hans Reitzels forlag

Cohn, Hans W. (2002)Heiddeger and the roots of Existential Therapy. Continuum.

Dahl Rendtorff, Jacob (1998). Jean-Paul Satres filosofi. Hans Reitzels Forlag

Deurzen-Smith, Emmy Van.(1997) Eksistentielle dimensioner i psykoterapi. Hans Reitzels Forlag

Deurzen-Smith,Emmy Van,(1988) .Eksistentiel Samtale og terapi. Reitzels forlag

Deleuze, Gilles.(1999) Foucault.Continuum

Deleuze, Gilles.(1983) Nietzsche and Philosophy. Continuum

Fell. Joseph P. Heidegger and Satre.(1979) Columbia University Press

Frankl, Viktor E. (1993).Psykologi og Eksistens. Gyldendal

Hansen, Finn Thorbjørn.(2000) Den sokratiske dialoggruppe. Gyldendal

Heidegger,Martin. (20009. Sproget og ordet.Hans Reitzels Forlag

Hjort, Katrin. (2005). Professionaliseringen i den offentlige sektor. Roskilde Universitetsforlag

Hubben, William.dostoevsky, Kierkegaard, Nietzsche &Kafka.

Husserl, Edmund.(1997) Fænomenologiens ide. Hans Reitzels Forlag

Jacobsen, Bo. (1998) Eksistens psykologi. Hans Reitzels forlag

Jacobsen, Bo.Invitation to Existential Psychology.John Wiley & sons 2007

Juutilaine, Anne.(2008) Supervision i sundhedsprofessioner. Hans Reitzels Forlag.

Kaufmann, Walter. (1975)Existentialism from Dostoevsky to Satre. A Meridian Book

Lubcke,Poul (Hovedredaktør) Fransk filosofi. Politikkens Håndbøger

Lyngsø. Niels. (2000): Digte fra 1990erne. Antologi og encyklopædi. Politikken

Rèe,Jonathan.(1999) Heidegger. Routledge . NewYork

Sode Funch, Bjarne & Jacobsen,Bjarne & La Cour,Peter. (2006)Livstemaer i eksistenspsykologisk betydning. Hans Reitzels forlag

Spinelli, Ernesto.(2007)Practising Existential Psychotherapy. Sage

Spinelli,Ernesto.(1997) Tales of Un-knowing. Duckworth

Spinelli, Ernesto (1998) Terapi Magt og mystifikation. Reitzels forlag

Spinelli, Ernesto.(2005) The Interpretated World. Sage

Spinelli, Ernesto: (2001)The Mirror and the Hammer. Continnum

Sløk, Johannes. (1983)Eksistentialisme. Munksgaard

Svare, Helge. (2006)Den gode samtalen. Pax forlag Oslo

Yalom, Irvin.D (1980)Existential Psychotherapy.BasicBooks

Yalom, Irvin.D (1992). When Nietzsche Wept. HarperPerennial

Zaharvi, Dan: Fænomenologi. Samfundslitteratur. Roskilde Universitetsforlag

Zaharvi, Dan. (1997)Husserls fænomenologi. Filosofi . Gyldendal